

1. ALERT 117 ΗΜΕΡΩΝ

Μέσο: ΤΑ ΝΕΑ

Ημ. Έκδοσης: . . . 09/07/2026 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 09/07/2026

Σελίδα: 1

ΣΥΝΟΔΟΣ ΝΑΤΟ: ΣΕ ΣΥΝΑΓΕΡΜΟ Η ΑΘΗΝΑ

Alert 117 ημερών

ΕΡΝΤΟΓΑΝ
Λάθος
του Μπτισοτάκη
η αντίδραση
στα F-35

• **Γιατί** η Ελλάδα ανησυχεί ότι το διάστημα που μεσολαβεί μέχρι τις ενδιάμεσες εκλογές στις ΗΠΑ είναι το πιο επικίνδυνο για να δώσει ο Τραμπ τα όποια δώρα στον Ερντογάν

• **Γιατί** ο Μπτισοτάκης έθεσε ξανά το θέμα του casus belli και ποιο μήνυμα έστειλε για τους ελληνικούς εξοπλισμούς

• **Γιατί** η Αγκυρα βγαίνει ενισχυμένη σε όλα τα επίπεδα από το διήμερο και πώς η Αθήνα ήρθε σε δύσκολη θέση

**ΟΙ ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΙ ΧΤΥΠΗΣΑΝ
ΠΑΛΙ ΧΘΕΣ ΒΡΑΔΥ ΣΤΟ ΙΡΑΝ**

ΤΟ ΘΕΜΑ

ΣΥΝΟΔΟΣ ΚΟΡΥΦΗΣ ΤΟΥ ΝΑΤΟ

ΡΕΤΖΕΠ ΤΑΓΙΠ ΕΡΝΤΟΓΑΝ

Κερδισμένος ο Σουλτάνος, αλλά χωρίς το μεγάλο δώρο

Ο τούρκος πρόεδρος πέτυχε να στείλει ένα μήνυμα ισχύος προς όσους τον αμφισβητούν και του επιτίθενται, τόσο στο εσωτερικό της χώρας του αλλά και εκτός συνόρων

ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΥ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΟΝΕΙΡΟ

ΤΟΥ Π. Κ. ΙΩΑΚΕΙΜΙΔΗ

Από τον Πλάτωνα στον... Τράμπ

Με την Τουρκία (πρόεδρος Ερντογάν) να βγαίνει εμφανώς κερδισμένη (σε επίπεδο υποσχέσεων τουλάχιστον για F-35, κινητήρες, κ.λπ., όσα αξία έχουν οι υποσχέσεις του προέδρου Τραμπ) η Διάσκεψη Κορυφής της Αγκυρας θα περάσει μάλλον στην Ιστορία ως η συνάντηση που επιταχύνει τον εξευρωπαϊσμό του ΝΑΤΟ. Ή, με άλλα λόγια, το ΝΑΤΟ που γνωρίζαμε τελείωσε λίγο-πολύ στην Αγκυρα, ανεξάρτητα από το τι λέει η Διακήρυξη που υιοθετήθηκε. Αποτελεσματικό ΝΑΤΟ χωρίς τη θεμελιακή αξία, δηλαδή την εμπιστοσύνη μεταξύ των δύο πλευρών του Ατλαντικού (στο άρθρο 5), δεν μπορεί να υπάρξει. Και οι δηλώσεις Τραμπ στην Αγκυρα έδειξαν ότι δεν υπάρχει.

Ο λόγος των ευρωπαϊκών ηγετών στην Αγκυρα και ο εντεινόμενος εξευρωπαϊσμός του ΝΑΤΟ θέτουν μείζονος σημασίας ταυτοτικά προβλήματα για την Ευρώπη, ιδιαίτερα την ΕΕ. «Η Ευρώπη θα πρέπει να μάθει να μιλά τη γλώσσα της ισχύος», είπε πριν από λίγα χρόνια (2022) ο τότε ύπατος εκπρόσωπος ΕΕ Ζοζέ Μπορέλ. Φαίνεται ότι την «έμαθε» σε σημείο που τείνει να ξεχάσει οποιαδήποτε άλλη γλώσσα όπως τη μπριτική γλώσσα του δικαίου, της δημοκρατίας και κυρίως της ειρήνης. Και βεβαίως του Πλάτωνα. Ο λόγος των ευρωπαϊκών ηγετών του ΝΑΤΟ που ακούσαμε στην Αγκυρα ήταν απογοητευτικός. Ούτε η φωνή του Πλάτωνα, ούτε των Καντ, Γκαίτε, Βολταίρου, Μοντεσκιέ, Σαίξπηρ, Μονέ, Ντελνόρ μπορούσε να ακουστεί. Λες και γύρω από το τραπέζι μαζί με τον Ντόναλντ Τραμπ και τον Μάρκ Ρούτε είχαν παρακαθήσει πολλοί ευρωπαίοι Μακιαβέλι αλλά λίγοι Μονέ ή Σπινέλλι. Περίεργος, όλοι μιλούσαν με πάθος, σχεδόν εμμονικά, για την ανάπτυξη της πολεμικής βιομηχανίας, της οικονομίας του πολέμου, τον εξευρωπαϊσμό του ΝΑΤΟ, κ.λπ. Η Ευρώπη, με άλλα λόγια, έδειξε τις εσωτερικές αντιφάσεις της και τα διλήμματα. Μπορεί να είναι ισχυρή μόνο όταν και εφόσον είναι η Ευρώπη των αξιών, της δημοκρατίας, των κράτους δικαίου, των θεμελιωδών δικαιωμάτων (μαζί με την Ευρώπη της ισχύος). Διαφορετικά μπορεί να είναι η Ευρώπη της ισχύος ως μία αναποτελεσματική εκδοχή των ΗΠΑ. Κατέχουν όλη την ισχύ, αλλά χάνουν τους πολέμους όπου τους επιχειρήσαν (Αφγανιστάν, Ιράν, κ.λπ.). Η Ευρώπη θα πρέπει να είναι μια νέου τύπου υπερδύναμη που θα συνδυάζει την ισχύ με το δίκαιο. Να κατανοεί ότι «εάν θέλεις ειρήνη, θα πρέπει να εργάζεσαι για την ειρήνη» (si vis pacem para pacem) και όχι μόνο να προετοιμάζεσαι για τον πόλεμο (που τελικώς καταλήγει σε πόλεμο).

Στην Αγκυρα, η Ευρώπη έδειξε ότι οδηγείται κυρίως από τις φωνές εκείνες που έχουν παρρησιαστεί από τη λογική Τραμπ υμνολογούν την προετοιμασία για τον πόλεμο και χτίζουν μια μηχανή που υπηρετεί αυτό τον στόχο μονοδιάστατα. Η Ευρώπη χρειάζεται την κοινή άμυνα και νέες ικανότητες, δεν χρειάζεται όμως τους ανорθολογιαμούς πάνω στην άμυνα. Καθώς διαθέτει στρατιωτικές ικανότητες που ξεπερνούν αυτές της Ρωσίας όπως δείχνει η εμπειρία της Ουκρανίας, η οποία τα τελευταία χρόνια στηρίζεται στην Ευρώπη για να στηριώσει τη Ρωσία (και πιστοποιεί μελέτη του IISS). Η Ευρώπη θα πρέπει επομένως να επινοήσει ένα νέο τύπο διεξαγωγής του πολέμου με βάση τα μαθήματα της Ουκρανίας και άλλων πολέμων και κυρίως τις αξίες της. Και να εργάζεται για την ειρήνη στη βάση της αμοιβαίας εμπιστοσύνης.

Εν κατακλείδι, μετά την συνάντηση της Αγκυρας, οδεύουμε προς:

- α) ένα νέο ευρωπαϊκό ΝΑΤΟ
- β) μια νέα ευρωπαϊκή αρχιτεκτονική ασφάλειας κι άμυνας
- γ) μια νέα Τουρκία με ισχυρότερο ρόλο εντός και εκτός ΝΑΤΟ

Νέες προκλήσεις για την Ελλάδα (αλλά όχι φοβίες)...

Ο Π. Κ. Ιωακεμίδης είναι εμόχμος καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών (ΕΚΠΑ), πρώην προέδρου - συμβούλου του ΥΠΕΕ. Από τις εκδόσεις Ι. Σιδέρης κυκλοφορεί το νέο του βιβλίο με τίτλο «Πέρα από το Στερέοτυπο. Νέα Προσδευτική Εξωτερική και Ευρωπαϊκή Πολιτική».

Αν η βασική επιδίωξη του Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν από τη Σύνοδο Κορυφής του ΝΑΤΟ ήταν να στείλει ένα μήνυμα ισχύος προς όσους τον αμφισβητούν και του επιτίθενται, στο εσωτερικό της Τουρκίας αλλά και εκτός συνόρων - ανάμεσά τους τον Νετανιάχου και το Ισραήλ, τους οποίους στοχοποίησε εκ νέου - οφείλουμε να παραδεχτούμε πως το πέτυχε. Οχι μόνο επειδή το σύνολο σχεδόν των ηγετών, με πρώτο και καλύτερο τον Ντόναλντ Τραμπ, είχαν ένα καλό λόγο να πουν για τον ίδιο, τη χώρα του και τον ρόλο που διαδραματίζουν στη Συμμαχία. Αλλά και διότι οι περισσότεροι φρόντισαν να συναντηθούν μαζί του και να υπογράψουν διμερείς συμφωνίες με την Τουρκία, κυρίως αμυντικές και οικονομικές.

Αναμφισβήτητα, λοιπόν, ο πρόεδρος της Τουρκίας βγαίνει πολιτικά ενισχυμένος από τη διήμερη Σύνοδο, η οποία ολοκληρώθηκε χθες. Κι αυτό, παρά το γεγονός ότι θα προτιμούσε τα δώρα που του είχαν τάξει οι εταίροι του να είναι περισσότερα και, κυρίως, πιο χειροπιαστά - κάτι που επεδίωξε, αλλά δεν πέτυχε, τουλάχιστον στον βαθμό που θα ήθελε.

Στο θέμα των F-35, για του λόγου το αληθές, αναγκάστηκε να περιοριστεί στην επισήμως διατυπωμένη πρόθεση του Αμερικανού ομολογίου του για άρση των κυρώσεων σε βάρος της Αγκυρας, που θα ανοίξει τον δρόμο για την επιστροφή της στο πρόγραμμα. Ο Τραμπ, μάλιστα, φρόντισε ναβάλει «πάγο» στις προσδοκίες του Ερντογάν, καθώς στη συνέντευξη Τύπου που παραχώρησε μετά το τέλος της Συνόδου είπε ότι δεν έχει αποφασίσει τι τελικώς θα κάνει. Σε κάθε περίπτωση, το αδιέξοδο δεν θα αρθεί ούτε σύντομα ούτε εύκολα, δεδομένων και των πιέσεων που ασκούνται στον Τραμπ προς την αντίθετη κατεύθυνση - κάτι που επιβεβαιώθηκε ουσιαστικά και κατά τη χθεσινή συνάντηση που είχαν οι υπουργοί Εξωτερικών των δύο χωρών, Μάρκο Ρούμπιο και Χακάν Φιντάν.

ΕΕ και Γαλλία

Ανάλογη εικόνα υπάρχει και από το μέτωπο της συμμετοχής της Τουρκίας στα εξοπλιστικά προγράμματα της Ευρώπης. «Οι περιορισμοί ανάμεσα σε συμμάχους όσον αφορά την αμυντική συνεργασία, ειδικά στην αμυντική βιομηχανία, πρέπει να αρθούν», δήλωσε ο ίδιος ο Ερντογάν κατά την έναρξη των εργασιών της Συνόδου, παραδεχόμενος ότι τα εμπόδια για τη χώρα του παραμένουν. «Σε μια στιγμή που είναι επιβεβλημένο να έχουμε στενή συνεργασία βασισμένη στην κοινή λογική και το κοινό συμφέρον, ο αποκλεισμός συμμάχων που δεν είναι μέλη της ΕΕ θα μπορούσε να οδηγήσει σε τεχνητούς διαχωρισμούς στην Ευρώπη», πρόσθεσε, ενώ ανάλογα επιχειρήματα πρόβαλε και στη συνέντευξη Τύπου που παραχώρησε

μετά την ολοκλήρωση της Συνόδου. Χαμηλά, όμως, φρόντισε να κρατήσει τον πήχη και ο Ερβανούελ Μακρόν στο ζήτημα της πώλησης προς την Αγκυρα του ευρωπαϊκού συστήματος αεράμυνας SAMP-T, που θεωρείται αντίστοιχο των αμερικανικών Patriot. «Κάνουμε δουλειά σε γαλλοϊταλική βάση, μαζί με την Τουρκία. Αφορά τεχνικά θέματα και η δουλειά συνεχίζεται», είπε σχολιάζοντας τις πληροφορίες που είχαν δει το φως της δημοσιότητας τις παραμονές της Συνόδου Κορυφής ο πρόεδρος της Γαλλίας, ο οποίος είχε χθες κατ' ιδίαν συνάντηση με τον Ερντογάν - όπως είχαν, επίσης, οι Φρίντριχ Μέρτς, Τζόρτζια Μελόνι και άλλοι ηγέτες.

Η συμφωνία με Βρετανία

Σε αυτό το φόντο, ίσως η πιο σημαντική συμφωνία είναι αυτή που υπογράφηκε με τον Κιρ Στάμερ και αφορά τη διεύρυνση και εμβάθυνση της αμυντικής συνεργασίας ανάμεσα σε Τουρκία και Ηνωμένο Βασίλειο - σε συνέχεια της διμερούς Στρατηγικής Εταιρικής Σχέσης που περασμένου Απριλίου. Κι εδώ, ωστόσο, παρέμεινε αδιευκρίνιστο επισήμως κατά πόσο η συμφωνία περιλαμβάνει το άρθρο-κλειδί περί αμοιβαίας στρατιωτικής συνδρομής σε περίπτωση που κάποια από τις δύο χώρες δεχθεί επίθεση - κάτι που ισχύει στην περίπτωση της αντίστοιχης συμφωνίας μεταξύ Ελλάδας και Γαλλίας.

Προς αναβολή η Σύνοδος του 2027;

Ο Τραμπ ισχυρίστηκε πως εάν δεν ήταν οικοδοσιμότητα ο Ερντογάν ίσως να μη μετείχε σε αυτή τη Σύνοδο Κορυφής, στέλνοντας ένα ακόμη μήνυμα απαξίωσης προς τους υπόλοιπους εταίρους του στο ΝΑΤΟ. Κι αυτοί φαίνεται πως το έλαβαν και γι' αυτό, όπως τουλάχιστον αναφέρει σχετικό ρεπορτάζ του Bloomberg, εξετάζουν ήδη σχέδιο να αναβληθεί η Σύνοδος του 2027, η οποία έχει προγραμματιστεί να διεξαχθεί στην Αλβανία. «Η Σύνοδος θα διεξαχθεί στην Αλβανία, το εάν όμως αυτό θα γίνει το επόμενο ή το μεθεπόμενο έτος είναι υπό συζήτηση», δήλωσε χαρακτηριστικά κορυφαίος αξιωματούχος της Συμμαχίας.

Το σίγουρο, πάντως, είναι ότι ο Ερντογάν θα συνεχίσει να ποντάρει στη θέση και την ισχύ της χώρας του, αξιοποιώντας ως «όπλο» και την ιδιαίτερα ανεπτυγμένη πολεμική της βιομηχανία. Δεν είναι τυχαίο ότι ο ίδιος υπογράμμισε με έμφαση το σχέδιο για τη δημιουργία του «Ατλαντικού Θόλου» που, όπως ισχυρίστηκε, θα προστατεύει τόσο την Τουρκία όσο και τη ΝΑ πτέρυγα του ΝΑΤΟ. Πρόσθεσε, δε, ότι γι' αυτό έχει εγκρίνει πρόσθετο κονδύλι 24 δις. δολαρίων, ώστε το έργο να ολοκληρωθεί το συντομότερο.

► Ο αμερικανός πρόεδρος Ντόναλντ Τραμπ κατά τη συνάντησή του με τον ουκρανό ομόλογό του Βολοντίμιρ Ζελένσκι, στο περιθώριο της Συνόδου Κορυφής του ΝΑΤΟ στην Αγκυρα

ΝΤΟΝΑΛΝΤ ΤΡΑΜΠ

Επίθεση εναντίον όλων με κυριότερο στόχο του τον Πέδρο Σάντσεθ

ΤΟΥ ΜΙΧΑΗΛ ΜΗΤΣΟΥ

Η μεγάλη ανησυχία των Ευρωπαίων ήταν ότι ο πρόεδρος Τραμπ θα χρησιμοποιούσε τη Σύνοδο του ΝΑΤΟ για να εξαπολύσει νέα επίθεση εναντίον τους, με αφορμή κυρίως τον πόλεμο του Ιράν. Κι εκείνος δεν τους διέψευσε, αν και στην ομιλία με την οποία έκλεισε τη Σύνοδο ήταν ήπιος. Τη μεγαλύτερη έκπληξη όμως, και ήταν ευχάριστη, την επιφύλαξε στον πρόεδρο Ζελένσκι.

Έκοντας δίπλα του τον γενικό γραμματέα του ΝΑΤΟ Μαρκ Ρούτε, ο οποίος δεν έχανε ευκαιρία να τον επαίνεσει, ο αμερικανός πρόεδρος επιτέθηκε χθες στους ηγέτες της Γαλλίας, της Γερμανίας, της Ιταλίας και της Βρετανίας επειδή δεν έλαβαν μέρος στον πόλεμο κατά του Ιράν. Χαρακτήρισε τους ηγέτες του

ιδίου του Ιράν «άρρωστους», έναν «καρκίνο που πρέπει να ξεριζωθείς νωρίς», κηρύσσοντας και το τέλος της εκκεντρικής με τη χώρα αυτή. Επανέλαβε ότι είναι «αναγκαίο» να αποκτίσουν οι Ηνωμένες Πολιτείες τον έλεγχο της Γροιλανδίας. Την πιο σφοδρή επίθεση, όμως, την εξαπέλυσε κατά της Ισπανίας και του Πέδρο Σάντσεθ, φτάνοντας να διατάξει σε ζωντανή μετάδοση τη διακοπή των εμπορικών σχέσεων ανάμεσα στις δύο χώρες. Ο λόγος, βέβαια, είναι η άρνηση της Μαδρίτης να υποκαύσει στην αύξηση των αμυντικών δαπανών στο 5% του ΑΕΠ.

Ο ίδιος ο ισπανός πρωθυπουργός, πάντως, υποβάθμισε τη σύγκρουση, λέγοντας ότι μετά τη νέα επίθεση μίλησε με τον Τραμπ για γκολφ και για ποδόσφαιρο. Ο Σάντσεθ φαίνεται πως ακολουθεί τη συνταγή της Μελόνι: καλύτερα να μην απαντάς στις

επιθέσεις. Όπως γράφει άλλωστε και το Bloomberg, ο σοσιαλιστής ηγέτης βγαίνει κερδισμένος από τις επιθέσεις που του εξαπολύει ο Τραμπ και η εθνική ομάδα της χώρας του είναι ανάμεσα στα φαβορί για να κερδίσει το Μουντιάλ σε δέκα μέρες στο Νιου Τζέρσεϊ. Ο Τραμπ άραγε θα είναι εκεί;

Η μεγάλη έκπληξη, έτσι, της χθεσινής ημέρας ήταν η δήλωση του αμερικανού προέδρου ότι υποστηρίζει την τακτική της Ουκρανίας να πλήττει στόχους σε ρωσικό έδαφος, χαρακτηρίζοντας τη μια κλιμάκωση που μπορεί να οδηγήσει στο τέλος του πολέμου. «Ετσι, δεν θα μπορείτε να παραπονηστείτε ότι δεν σας δίνουμε αρκετούς», είπε στον πρόεδρο Ζελένσκι κατά τη χθεσινή τους συνάντηση στην Αγκυρα. Αντίθετα με προηγούμενες συναντήσεις των δύο ηγετών, ο Τραμπ άνοιξε τη χθεσινή συνέντευξη Τύπου με πολύ

θερμά λόγια για τη συνεργασία της χώρας του με την Ουκρανία. Ο αμερικανός πρόεδρος εξήρε τη γενναιότητα των Ουκρανών, είπε ότι θα εξετάσει το ενδεχόμενο να δώσει άδεια στο Κίεβο να κατασκευάζει πυραύλους Patriot και πρόσθεσε ότι μπορεί να επισκεφθεί την κατάλληλη στιγμή την ουκρανική πρωτεύουσα για ειρηνευτικές συνομιλίες.

Η Ουκρανία χρειάζεται επειγόντως πυραύλους Patriot για να ανακατίσει τους βαλλιστικούς πυραύλους της Ρωσίας, η οποία έχει κλιμακώσει τον τελευταίο καιρό τις επιθέσεις της. Όπως επισημιάζει βέβαια η «Wall Street Journal», από το να λάβει η Ουκρανία την άδεια να κατασκευάζει Patriot μέχρι να αρχίσει να τους προσθέτει στο οπλοστάσιό της μπορεί να χρειαστούν χρόνια και ο Τραμπ δεν έδωσε περισσότερες λεπτομέρειες για το θέμα αυτό.

Γιατί δεν έγινε το ραντεβού Νετανιάχου - Χέγκκοεθ;

Αίσθηση, και πολλές συζητήσεις, προκάλεσε χθες το απόγευμα η απόφαση του αμερικανού υπουργού Άμυνας Πιτ Χέγκκοεθ να μη μεταβεί τελικά στο Ισραήλ, όπου επρόκειτο να συζητήσει με τον Μπενιαμίν Νετανιάχου το ενδεχόμενο της πώλησης αμερικανών Patriot στην Τουρκία. Ορισμένοι αναλυτές ερμήνευσαν τη ματαίωση αυτού του ταξιδιού ως ένδειξη της κρίσης στις αμερικανοισραηλινές σχέσεις. Άλλοι τη συνέδεσαν με την ακινησία επιδείνωσης της κατάστασης στο Ιράν. Ο ίδιος ο Νετανιάχου ισχυρίστηκε ότι ο Χέγκκοεθ δεν μπόρεσε να μεταβεί στο Ισραήλ επειδή ανέκλιθη επειγόντως στην Ουάσινγκτον, κάτι που δεν επιβεβαιώθηκε πάντως, αφού ο αμερικανός υπουργός ήταν δίπλα στον Τραμπ στο κλείσιμο της συνόδου του ΝΑΤΟ στην Αγκυρα. «Γιατί θεωρείτε ότι δυσχεραστήθηκαν;» ρώτησε τον δημοσιογράφο Σάρον Γκαλ στη διάρκεια ενός podcast που έκανε μαζί του. «Μήπως ο λόγος είναι άλλος;», αναρωτήθηκε, αρνούμενος να υπεισέλθει σε περαιτέρω λεπτομέρειες.

ΣΥΝΟΔΟΣ ΚΟΡΥΦΗΣ ΤΟΥ ΝΑΤΟ

Συναγερμός 117 ημερών

Γιατί η Ελλάδα ανησυχεί ότι το διάστημα που μεσολαβεί μέχρι τις ενδιάμεσες εκλογές στις ΗΠΑ είναι το πιο επικίνδυνο για να δώσει ο Τραμπ τα όποια δώρα στον Ερντογάν ■ Το διπλό μήνυμα Μπιζοτάκη

ΤΟΝ ΕΛΕΝΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΔΗΜΟΥ, ΜΑΡΙΑΣ ΜΟΥΡΕΛΑΤΟΥ

Τα φώτα στο προεδρικό συγκρότημα στην Αγκυρα έσβησαν, εκείνα της ελληνικής διπλωματίας ανάβουν: η προσπάθεια της Αθήνας να αποκωδικοποιήσει σωστά κάθε εξέλιξη μπροστά και πίσω από τις κάμερες επί τουρκικού εδάφους – έμμεσα μηνύματα, χειρονομίες και, τελικά, τις προθέσεις ΗΠΑ, Τουρκίας, ευρωπαίων – ξεκίνησε αμέσως μόλις έληξε η Σύνοδος του ΝΑΤΟ. Ενα νέο πεδίο σοβαρών προβληματισμών της Αθήνας ανοίγει, θέτοντας ουσιαστικά την κυβέρνηση σε συναγερμό 117 ημερών ως προς τις ισορροπίες σε Αιγαίο και Ανατολική Μεσόγειο. Διότι τόσο απομένει για τις ενδιάμεσες εκλογές στις ΗΠΑ: σε λιγότερο από τέσσερις μήνες, στις 3 Νοεμβρίου, θα αναδειχθούν συσχετισμοί στα δύο Σώματα του Κογκρέσου (Βουλή και Γερουσία), τα οποία ελέγχουν σήμερα πλειοψηφικά οι Ρεπουμπλικανοί. Αυτοί οι συσχετισμοί θα καθορίσουν το κατά πόσο ο Ντόναλντ Τραμπ θα μπορέσει να περάσει την ατζέντα του στο υπόλοιπο της θητείας του. Μοιραία, το μεσοδιάστημα κρίνεται ως το πιο επικίνδυνο για να δώσει ο Τραμπ τα όποια «δώρα» στον Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν. Η Αθήνα είχε εξαρχής στραμμένη την προσοχή της στην αμερικανο-τουρκική προσέγγιση, αντιλαμβανόμενη τις τουρκικές αξιώσεις και συνειδητοποιώντας ότι ο Ερντογάν προβάλλει με κάθε ευκαιρία τον ρόλο της Τουρκίας στην ευρύτερη περιοχή, καταγράφοντας τελικά τη μεγαλειώδη υποδοχή Τραμπ, τις υποσχέσεις περί άρσης κυρώσεων (που προβλέπονται μέσω του νόμου CAATSA, λόγω των ρωσικών S-400) και τις έστω συγκρατημένες τοποθετήσεις Τραμπ σχετικά με το ενδεχόμενο επιστροφής της Τουρκίας στο πρόγραμμα των F-35. «Δεν έχω αποφασίσει οριστικά» είπε ο αμερικανός πρόεδρος προτού αναχωρήσει για την Ουάσινγκτον, αλλά διευκρίνισε το πόσο καλός σύμμαχος υπήρξε ο Τούρκος ομόλογός του. Η Αθήνα αξιολογεί ξεχωριστά το θέμα των F-35 από την πιθανή επίλυση του

ζήτηματος των κυρώσεων, δεδομένου ότι απαιτείται ειδική διαδικασία στο Κογκρέσο.

Τα μηνύματα για το casus belli

Οι προβληματισμοί της, ωστόσο, δεν σταματούν. Μάλλον ενισχύθηκαν ύστερα από τις ζυμώσεις και τις εξελίξεις στο περιθώριο της Σύνοδου. Η ελληνική πλευρά δεν μπορεί να παραβλέψει το πώς αντιμετωπίζουν την Τουρκία ισχυροί παίκτες στην Ευρώπη (με διμερείς συμφωνίες), όσο η Αγκυρα προτάσσει τη γεωγραφική θέση της και, ιδίως, την αμυντική βιομηχανία της προκειμένου να λάβει μέρος στη χάραξη της νέας αρχιτεκτονικής ασφαλείας στην περιοχή. Το ότι ο Κυριάκος Μητσοτάκης, μερικές ώρες μετά τον εναγκαλισμό Τραμπ - Ερντογάν, έθεσε ξανά, όπως τον περασμένο Φεβρουάριο, το casus belli, ερμηνεύεται (και) ως μήνυμα κυρίως προς νατοϊκούς συμμάχους, που είναι και εταίροι στην ΕΕ. «Τη στιγμή που η χώρα μου αντιμετωπίζει casus belli από την Τουρκία σε περίπτωση που ασκήσουμε το έννομο δικαίωμά μας να επεκτείνουμε τα χωρικά μας ύδατα (...) πρέπει να είναι σαφές ότι πρέπει να ληφθούν υπόψη οι ευαισθησίες όλων των μελών του ΝΑΤΟ», είπε ο Πρωθυπουργός προσερχόμενος στη Σύνοδο. Και, εξερχόμενος, χαρακτήρισε το casus belli «ιστορική ανορθογραφία, η οποία δεν συντάσσεται ούτε με τη Διακήρυξη των Αθηνών, ούτε με το καλό κλίμα το οποίο θέλουμε να χτίσουμε ως δύο γειτονικές χώρες», εκτιμώντας ταυτόχρονα ότι οι Ευρωπαίοι «αντιλαμβάνονται» ότι δεν συνάδει η απειλή πολέμου «που έρχεται από το βαθύ παρελθόν, το 1995» με το κλίμα της Συμμαχίας.

Από την πλευρά του βέρβαν ο Ταγίτ Ερντογάν απαντώντας στη συνέντευξη Τύπου περιορίστηκε να σχολιάσει ότι «σχεδόν κανένας Τούρκος δεν ξέρει τι είναι, ας μην απασχολούμε τους λαούς μας με αυτό».

Για τους εξοπλισμούς ο Μητσοτάκης εξέπεμψε διπλό μήνυμα: αφενός

«Τη στιγμή που η χώρα μου αντιμετωπίζει casus belli από την Τουρκία σε περίπτωση που ασκήσουμε το έννομο δικαίωμά μας να επεκτείνουμε τα χωρικά μας ύδατα (...) πρέπει να είναι σαφές ότι πρέπει να ληφθούν υπόψη οι ευαισθησίες όλων των μελών του ΝΑΤΟ» είπε ο Κυριάκος Μητσοτάκης

σχολίασε ότι «δεν είναι δική μου δουλειά να υποδείξω σε κανέναν, ούτε στις Ηνωμένες Πολιτείες, τι θα πουλήσουν και πού θα πουλήσουν», αφετέρου τόνισε πως «κι εγώ δεν δέχομαι υποδείξεις», επαναλαμβάνοντας ότι η Ελλάδα «πρέπει να διατηρεί ισχυρή αποτρεπτική δυνατότητα» - εξού και η παραπομπή στο εγκεκριμένο από το ΚΥΣΕΑ πρόγραμμα 28 δισ. ευρώ.

Εσπευσε, ωστόσο, σε «πραγματολογική παρατήρηση»: επικαλέστηκε «σημαντικά νομικά εμπόδια αυτή τη στιγμή» προκειμένου η Τουρκία να προμηθευτεί τα F-35.

Αιχμή Ερντογάν για «λάθος» Μητσοτάκη

Απάντηση ήρθε άμεσα διά στόματος του Ερντογάν με την αιχμή ότι δεν έπρεπε να υποπέσει σε τέτοιο λάθος» ο Μητσοτάκης: «Ρωτήσαμε ποτέ για τον αμυντικό εξοπλισμό που έχει προμηθευτεί η Ελλάδα; Είναι ελεύθεροι να αγοράζουν και να πουλούν όπως θέλουν. Εμείς ήδη παράγουμε αυτά τα συστήματα οι ίδιοι». Για τις θαλάσσιες ζώνες, ο Πρωθυπουργός τόνισε την ανάγκη επίλυσης «του μακροχρόνιου προβλήματος», με εφαρμογή του Διεθνούς Δικαίου και της Σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσας, με τον Ερντογάν να αναφέρει πως «συμφωνούμε ότι θέλουμε να τα επιλύσουμε (σ.σ. τα προβλήματα του Αιγαίου)» σε επίπεδο ηγετών. Σε ό,τι αφορά τα F-35, για την Αθήνα υφίσταται ως ασπίδα προστασίας τόσο το Κογκρέσο, όπου παραμονές της Συνόδου 18 Δημοκρατικοί εξέφρασαν γραπτάς την αντίθεσή τους στα σενάρια επιστροφής της Αγκυρας στο πρόγραμμα των μαχητικών πέμπτης γενιάς, όσο και το Ισραήλ με τον Μπενιαμίν Νετανιάχου να αντιτίθεται κι εκείνος δημόσια, κατηγορώντας την Τουρκία πως κατέχει τη μισή Κύπρο, απειλεί την Ελλάδα και θέλει να καταστρέψει τη χώρα του. Με φόντο τα σενάρια επαναφοράς της Αγκυρας στα F-35, ο υπουργός Πολέμου των ΗΠΑ Πιτ Χέγκερτ, ενώ σχεδίαζε, σύμφωνα με το Reuters, να συναντηθεί στο Ισραήλ με τον Νετανιάχου, ο ισραηλινός πρωθυπουργός υποβάθμισε αργότερα την ακύρωση της «προγραμματισμένης επίσκεψης» με την αποστοφή «ίσως σημαίνει κάτι άλλο» και την εκτίμηση πως ο Αμερικανός αξιωματούχος κλήθηκε να επιστρέψει στον Λευκό Οίκο. Και ενώ στην Αγκυρα, Μητσοτάκης και Ερντογάν διασταύρωναν - τρόποντινά - τα ζήφα τους, στην Αθήνα σημειωνόταν έντονο λεκτικό μπρα ντε φερ για το Κυπριακό μεταξύ του Τούρκου πρώην πρωθυπουργού Αχμέτ Νταβούτγλου και του υφυπουργού Εξωτερικών Τάσου Χατζηβασιλείου. Ο υφυπουργός αντιδρώντας άμεσα στην αποστοφή Νταβούτγλου περί δίκαιης παρουσίας της Τουρκίας στην Κύπρο, μίλησε για «παράνομη εισβολή», καλώντας τον να αποδεχτεί την πραγματικότητα.

Οι αμερικανοτουρκικές σχέσεις μετά τη Σύνοδο

Παρά τις πομπώδεις τελετές και τα εγκώμια που επιδείψαλαν εις αλλήλους οι πρόεδροι των Ηνωμένων Πολιτειών και της Τουρκίας Ντόναλντ Τραμπ και Ρετζέπ Ταγίτ Ερντογάν, η Σύνοδος Κορυφής του ΝΑΤΟ στην Αγκυρα δεν εξελίχθηκε σε καταλύτη για την επανεκκίνηση των αμερικανοτουρκικών σχέσεων. Η έκφραση των θετικών προθέσεων του προέδρου Τραμπ ως προς την Τουρκία και τον

του αποκλεισμού της Τουρκίας από το πρόγραμμα συμπαράγωγής αλλά και την προμήθεια των F-35. Θα ενίσχυε, επιπλέον, τη νομιμοποίηση μιας τέτοιας πρωτοβουλίας ενώπιον της αμερικανικής πολιτικής ηγεσίας και κοινής γνώμης, η οποία εν αντιθέσει με τον πρόεδρο Τραμπ, επιμένει να θεωρεί τη Ρωσία ως αντίπαλο.

Τούτο δεν αποκλείει βεβαίως μονομερείς πρωτοβουλίες του προέδρου Τραμπ προς την κατεύθυνση της άρσεως ή και ελαφρύνσεως των κυρώσεων κατά της Τουρκίας, αν και η τύχη τους παραμένει αμφίβολη χωρίς τη σύμπληξη μιας διακομματικής πλειοψηφίας στο Κογκρέσο. Ο χρόνος πάντως φαίνεται να τρέχει εις βάρος της επιτυχίας μιας τέτοιας πρωτοβουλίας. Οι επικείμενες αμερικανικές εκλογές για την εκλογή του συνόλου της Βουλής των Αντιπροσώπων και του ενός τρίτου των μελών της Γερουσίας προοιονίζονται δύσκολες για τον πρόεδρο Τραμπ και το Ρεπουμπλικανικό Κόμμα. Δεδομένης της απογοητεύσεως της αμερικανικής κοινής γνώμης από την πρώτη διετία της δεύτερας θητείας Τραμπ, η απώλεια της ρεπουμπλικανικής πλειοψηφίας στη Βουλή των Αντιπροσώπων είναι πολύ πιθανή, ενώ δεν είναι αδύνατη η αλλαγή της πλειοψηφίας και στη Γερουσία. Ένα Κογκρέσο υπό τον μερικό ή πλήρη έλεγχο των Δημοκρατικών θα ήταν πολύ περισσότερο ευαίσθητο στην εμπέδωση του αυταρχισμού στην Τουρκία, όσο και στην επιδίωξη της τελευταίας να καλλιεργήσει τη στρατηγική της αυτονομία έναντι της Δύσεως.

Αν όντως ο πρόεδρος Τραμπ εννοεί τις δηλώσεις του, θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει μια σχετική πρωτοβουλία της Τουρκίας εντός των προσεχών εβδομάδων για την πώληση ή έστω την εγκατάσταση των S-400 εκτός των συνόρων της Τουρκίας ως αφορμή για την επανεκκίνηση των σχέσεων. Εκεί βεβαίως η κινητοποίηση τόσο του ελληνικού όσο - και κυρίως - του ισραηλινού λόμπι θα έχει σημασία, καθώς κάθε μέλος του Κογκρέσου θα σταθμίσει την επίδραση της ψήφου του στην πιθανότητα επανεκλογής του κατά τις προσεχείς εκλογές.

Ο Ιωάννης Ν. Γρηγοριάδης είναι αναληρωτής καθηγητής του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Πανεπιστημίου Μπάλντεν και Επικεφαλής του Προγράμματος Τουρκίας του ENAMET

NEWS ANALYSIS ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΗ Ν. ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗ

πρόεδρό της και η υποστήριξη του τόσο προς την άρση των κυρώσεων CAATSA (Countering America's Adversaries Through Sanctions Act), είχαν επαναληφθεί και κατά το παρελθόν, χωρίς να οδηγήσουν στην υπέρβαση των δομικών καλυμμάτων τα οποία έχουν συσσωρευθεί στις διμερείς αμερικανοτουρκικές σχέσεις κατά τα τελευταία έτη. Αυτό που θα άλλαζε τις ισορροπίες και θα έδειχνε όντως ότι η Τουρκία επιστρέφει θα ήταν η ανακίνηση μιας διακομματικής πρωτοβουλίας στο Κογκρέσο για την άρση των κυρώσεων σε συνδυασμό με μια ανακοίνωση της Τουρκίας για την απομάκρυνση των ρωσικών συστοιχιών πυραύλων S-400 από το έδαφός της. Η αγορά των S-400 την επαύριον της αποπείρας πραξικοπήματος της 15ης Ιουλίου 2016 υπήρξε η σταγόνα που ξεχείλισε το ποτήρι των αμερικανοτουρκικών σχέσεων και επέτρεψε την επιβολή κατά της Τουρκίας κυρώσεων βάσει του ομοσπονδιακού νόμου CAATSA που αφορούσε τα κράτη που συνεργάζονται με κράτη-αντιπάλους των Ηνωμένων Πολιτειών, όπως η Βόρειος Κορέα, το Ιράν και η Ρωσία. Απαντώντας προ δύο εβδομάδων σε ερώτηση σχετικής με την πιθανότητα επιστροφής της Τουρκίας στο πρόγραμμα συμπαράγωγής των αεροσκαφών F-35 και άρσεως των περιορισμών στην πώλησή τους, ο αντιπρόεδρος των Ηνωμένων Πολιτειών Τζέι Ντι Βανς είχε υπογραμμίσει ότι «το ζήτημα μελετάται, διότι υπάρχουν συγκεκριμένα πρόγματα που πρέπει να βεβαιώσουμε ότι έχουν γίνει... ώστε να συμμορφωθούμε με τον αμερικανικό νόμο». Τούτο δείχνει ότι και εντός της αμερικανικής κυβερνήσεως αναζητείται φόρμουλα η οποία δεν βασίζεται στην κατάργηση αλλά στην εφαρμογή του νόμου CAATSA. Η πιθανή μετεγκατάσταση των πυραύλων S-400 θα ήρε τη γενεσιουργό αιτία